

Ārlietu ministra Edgara Rinkēviča uzruna Saeimas ārpolitikas debatēs 2017. gada 26. janvārī

Publicēts: 26.01.2017.

Ziņas

Vairāk attēlu skatīt: www.flickr.com

Augsti godājamais Valsts prezidenta kungs,
ļoti cienījamā Saeimas priekšsēdētājas kundze,
godātais Saeimas prezidij,
cienījamās deputātes un godātie deputāti,
ekselences!

Tieši pirms gada, uzrunājot Jūs ikgadējās Saeimas ārpolitikas debatēs, teicu, ka: "2016. gads no starptautiskās un drošības politikas perspektīvas būs sarežģīts, skaudrs un nemierīgs, jo teju par ikdienu ir kļuvis nebeidzamais krīžu virpulis pasaulē." Un tāds šis gads bija!

Likās, ka pērnais gads pasaules gala sludinātājiem, savvērestību un haosa teoriju piekritējiem ir bijis triumfa gads. Teju ikviens varēja sacensties par skaļāko virsrakstu ziņu lentēs. Jā, daudzu valstu sabiedrībās ir manifestējusies neapmierinātība un protesti

pret līdzšinējo valsts varas politiku.

Tās pamatā ir politikas veidotāju redzējuma un gribas trūkums adekvāti reaģēt uz politiskajiem, ekonomiskajiem un sociālajiem izaicinājumiem, un tādējādi darbos pierādīt, ka valsts izaugsme ir arī sabiedrības sasniegums, kas uzlabos nākamās paaudzes ikdienu un labklājību.

Tomēr Latvijai aizvadītais gads ārpolitikā ir bijis veiksmīgs, jo sasniedzām iecerētos Latvijas ārpolitikas uzdevumus. Pērnā gada vasarā Latvija kļuva par Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijas jeb OECD dalībvalsti. NATO Varšavas samītā ar sabiedrotajiem vienojāmies par reālu rīcību NATO Austrumu flanga militārā nostiprināšanā.

Novembrī notika Centrālās un Austrumeiropas valstu un Ķīnas samits Rīgā.

Šie darbi nebūtu iedomājami bez mūsu kopējās izpratnes, ka ir nepieciešams stiprināt Latvijas ekonomisko un drošības telpu. Tādēļ vēlos pateikties Valsts prezidentam, Saeimai, Ministru prezidentam, visām nozaru ministrijām, valsts un pašvaldību institūcijām, nevalstiskajām organizācijām, sociālajiem partneriem un īpaši Latvijas Ārlietu dienestā strādājošiem, kuri pagājušajā gadā palīdzēja sasniegt Latvijas ārpolitiskos uzdevumus. Paldies, Jums par paveikto darbu!

Godātie deputāti!

Pasaules gals nav gaidāms arī 2017. gadā! Arī militārs uzbrukums Latvijai nav gaidāms, taču katram ir jāsaprot, ka tikai no mums pašiem ir atkarīgs, kādā valstī, kādā vidē – [drošā vai nedrošā], mēs turpināsim dzīvot.

Globalizētajā pasaulē nevienai valstij nav pa spēkam vienatnē stāvēt preti izaicinājumiem – vai tie būtu saistīti ar miera un drošības garantēšanu, cīņu pret terorismu, migrācijas straumēm vai klimata pārmaiņām. Rezultātu mēs varam sasniegt tikai ciešā savstarpējā sadarbībā.

Bieži dzirdam, ka Latvijai ir jāsēž klusi malā – kā zaķītim zem eglītes, kamēr apkārt staigā baisais vilks. Mēs jau reiz tā darījām, līdz uz laiku zaudējām savas valsts neatkarību. Mēs nedrīkstam stāvēt malā! Latvijas ārpolitikai un Latvijas balsij pasaulē, katru dienu un ik uz soļa, ir jābūt vēl vairāk pamanāmai un sadzirdētai. Latvija nedrīkst būt vāja iekšpolitiski un ārpolitiski.

Lai gan Latvijai ir daudz draugu un sabiedroto, kuri grūtā brīdī nāks mums palīgā, taču par mūsu valsts izaugsmi, attīstību un drošību ir jā rūpējas pirmkārt pašiem. Mūsu valsts starptautiskā reputācija, konkurētspēja, labklājība, politiskā kultūra un briedums ir mūsu pašu rokās. Ne jau Briselē vai kādā citā galvaspilsētā kāds ir vainīgs, ka nespējam vai negribam pieņemt lēmumus mūsu valsts tālākai attīstībai.

Jā, šis gads būs skaudrs un pārbaudījumu laiks Eiropā un pasaulē. Šis gads starptautiskajā politikā būs pilns ar asiem pagriezieniem un daudzām virzībām. Dažiem tas atgādina amerikāņu kalniņus, dažiem bobsleja trasi. Esmu pārliecināts, ka skeletoņa un bobsleja lielvalstij Latvijai būs pa spēkam tikt galā arī ar šiem izaicinājumiem.

Ir gaidāmas vēlēšanas Nīderlandē, Francijā un Vācijā. Lielbritānija sāk sarunas par izstāšanos no Eiropas Savienības. Nekas neliecina, ka rimsies krīze Sīrijā, kā arī konflikts Ukrainas austrumos. Diemžēl būs jā saskaras ar dažu valstu domāšanu un rīcību, kas noliedz ikvienas nācijas tiesības izvēlēties pašai savu likteni.

Starptautiskie saspīlējumi vairākos pasaules reģionos, milzīgais bēgļu daudzums Eiropas Savienībā un pie Eiropas Savienības robežām nav rimis arī pērn. Dramatiski pieauguši terorisma draudi. Pasaules miers tiek apdraudēts ar moderniem tehnoloģiskiem ieročiem bezatbildīgu vai vāju valdību rokās.

Ārpolitikas jautājumi kļūst par līdzekli un ieganstu, lai risinātu iekšpolitiskās problēmas un saasinātu iekšpolitisko retoriku.

2016. gadā, skaudrāk nekā jebkad, pieredzējām, kā virtuālajā vidē mērķtiecīgi un kontrolēti notiek nomelnošanas un dezinformācijas kampaņas. Informācijas daudzums, kas ikdienā tiek saņemts ar dažādu mediju starpniecību, kļūst izteikti

fragmentārs un virspusīgs. Puspatiesības, apzināta dezinformācija vai klaji meli, kas tiek tirāžēti pasaules un arī pašmāju sociālajos tīklos un medijos, palielinās.

Šis fenomens ir kļuvis par iekšpolitikas un ārpolitikas instrumentu. Valdības tikai sāk mobilizēties cīņai ar šo parādību, bet būtiska ir arī pilsoniskās sabiedrības iesaiste.

Tādēļ šodien vēlos pateikt paldies par aktīvu darbu gan NATO Stratēģiskās komunikācijas izcilības centram, gan Eiropas Savienības Ārējās darbības dienesta komunikācijas vienībai;

Īpašs paldies interneta blogerim Jānim Polim un citiem entuziastiem. Viņi pēc savas iniciatīvas ir izpētījuši graujošo interneta propagandas spēku Latvijas sociālajos medijos. Efektīvas zāles cīņā pret dezinformāciju ir izglītota sabiedrība ar attīstītu kritisko domāšanu.

Dāmas un kungi!

Latvijas ārpolitika ir sadarbības ārpolitika. Tas nosaka Latvijas ārpolitiskās prioritātes un ārlietu dienesta uzdevumus 2017. gadā.

Pirmkārt, Latvija turpinās stiprināt savu iekšējo un ārējo drošību. Mūsu valsts stiprums ir atkarīgs no mums pašiem;

Otrkārt, mūsu valsts, pragmatiski un konstruktīvi, sniegs savu pienesumu vienotas un drošas Eiropas Savienības stiprināšanā. Tas tiks darīts balstoties Baltijas valstu un Ziemeļvalstu sadarbības formātā, kas ir stratēģiski svarīgs Latvijas ekonomiskās labklājības un drošības avots;

Treškārt, atbalstīsim Latvijas uzņēmumus, lai palīdzētu jaunu eksporta tirgu apguvē un sekmētu ārvalstu investīciju piesaisti;

Ceturtkārt, atbalstīsim un uzturēsim ciešu saikni ar mūsu diasporu.

Pārāk bieži par pašsaprotamām esam uztvēruši daudzas lietas – gan NATO, gan Eiropas Savienību. Ir skaidrs, ka abas organizācijas ir iegājušas jaunā attīstības ciklā.

Vēlos vēlreiz uzsvērt, ka Latvija ir uzticama valsts un partneris saviem draugiem un sabiedrotajiem. Pateicoties mūsu valsts dalībai Ziemeļatlantijas līguma organizācijā, esam uzņēmusies aizstāvēt arī visas Alianses kopējo vērtību telpu – brīvību un demokrātiju.

Esmu pārliecināts, ka NATO nav pagātnes relikts, bet moderna un stipra drošības organizācija, kas spēj adekvāti atbildēt uz visiem izaicinājumiem.

Latvija skaidri apzinās, ka savas valsts un kolektīvās drošības stiprināšanā ir jāiegulda. Nākamgad Latvija aizsardzībai atvēlēs divus procentus no iekšzemes kopprodukta.

Šogad paredzēta pirmo sabiedroto vienību ierašanās no Kanādas, Spānijas, Polijas, Slovēnijas, Itālijas un Albānijas. Vēlos pateikties Kanādas valdībai, kura ir uzņēmusies vadošās valsts pienākumus alianses kaujas grupai Latvijā. Latvija darīs visu, lai nodrošinātu nepieciešamos apstākļus sabiedroto uzņemšanai mūsu valstī.

Tāpat vēlos pateikties Nīderlandes, Polijas, ASV, Vācijas, Spānijas un Beļģijas kontingentam, kas šogad veic patrulēšanas misiju NATO gaisa telpā virs Baltijas valstīm. Pateicos arī Slovākijai par vienības nosūtīšanu dalībai militārajās mācībās.

ASV lēmums pastiprināt savu militāro klātbūtni Baltijas jūras reģionā kalpo Latvijas, Eiropas un transatlantiskās drošības interesēm.

Dāmas un kungi!

Pēdējo 100 gadu laikā Eiropas un ASV liktenis ir cieši saistīts. Brīžos, kad esam sadarbojušies, lai stiprinātu mūsu kopīgo vērtību telpu un to aizsargātu, tas nācis par labu stabilitātei un mieram kontinentā. Brīžos, kad viens otram uzgriezām muguru, maksa bija augsta visiem. Tāpēc mūsu un ASV interesēs ir spēcīga aliance un cieša ASV un Eiropas sadarbība. Arī turpmāk mūsu sadarbības pamatā jābūt kopīgām vērtībām, starptautisko tiesību principu un kārtības aizstāvēšanai, kā arī ciešām sabiedroto attiecībām. Pasaule nedrīkst atgriezties pie ietekmes sfēru un brutāla spēka politikas. Esam gatavi aktīvam darbam ar jauno ASV administrāciju un Kongresu, lai NATO kļūtu vēl efektīvāks, kopīgi cīnītos pret terorismu, vienojoties par nepieciešamo stratēģiju un resursiem.

Ekselences! Dāmas un kungi!

Šī gada martā mēs atzīmēsim Eiropas Kopienas dibināšanas līguma jeb Romas līguma parakstīšanas 60. gadadienu.

Šī nav pirmā reize, kad Eiropas Savienībai ir jātiek galā ar grūtībām. Pirms gandrīz desmit gadiem mēs piedzīvojām dziļu ekonomisko krīzi, kurai šobrīd seko politiskie satricinājumi. Līdz šim sarunās un kompromisos Eiropas Savienība vienmēr ir radusi iespējas un risinājumus problēmām.

Uzskatu, ka Eiropas Savienības līderiem ir jādod skaidrs vēstījums saviem pilsoņiem, ka galvenās prioritātes ir drošība un labklājība. Par Latvijas un Eiropas nākotni nav jāraud un jāvaimanā, par to ir jācīnās!

Nav jāsapņo par federālu Eiropu un jāceļ gaisa pilis, bet ir jānostiprina tas, kas šajos gados ir sasniegts! Esmu pārliecināts, ka Latvijas un visas Eiropas Savienības kopīgās interesēs ir spēcīga un vienota nacionālo valstu savienība.

Latvija stingri iestājas par nepieciešamību rast kopīgu platformu turpmākajam darbam un aicina izvairīties no dalībvalstu dalījumiem grupās, izņemot formātus, kas nav pretrunā ar Eiropas Savienības principiem. Tas vienlīdz attiecas uz Eiropas Savienības spējām krīžu novēršanā un mūsu gatavību stāties pretī hibrīddraudiem.

Ir nepieciešams stiprināt centienus novērst sabiedrību radikalizāciju un aizsargāt cilvēktiesības. Šo iemeslu dēļ ir jāstiprina Eiropas Savienības rīcībspēja ārpolitikā. Galvenā loma Eiropas ārējā un drošības politikā būs Eiropas globālajai stratēģijai, kas tika pieņemta pērnā gada jūnijā.

Dāmas un kungi!

Šogad Apvienotā Karaliste uzsāks sarunas par izstāšanos no Eiropas Savienības. Šī situācija atgādina stāstu par Vinniju Pūku un viņa draugiem:

“Kristofers Robins gāja projām. Neviens nezināja, kāpēc viņš iet, neviens nezināja, uz kuriem viņš iet (...). Tomēr katram Meža iemītniekam bija skaidrs, ka tam beidzot jānotiek.”

Pagājušajā nedēļā Lielbritānijas premjerministre Terēza Meija iezīmēja Apvienotās Karalistes pozīciju un pamatprincipus attiecībā uz izstāšanās nosacījumiem. Latvija respektē šo pozīciju, taču ir skaidrs, ka sarunas par tālāko ekonomisko attiecību modeli būs grūtas. Mūsu interesēs ir veidot ciešas Eiropas Savienības un Apvienotās Karalistes attiecības nākotnē, kas balstās uz abu pušu tiesību un pienākumu līdzsvaru. Mums ir svarīgs Latvijas valstspiederīgo tālākais liktenis Apvienotajā Karalistē un turpmākā sadarbība ekonomikas, ārlietu, drošības un aizsardzības jomā. Latvija augstu novērtē līdzšinējo Lielbritānijas ieguldījumu drošības stiprināšanā mūsu reģionā.

Gan drošības, gan visas Eiropas Savienības kontekstā Latvijai ir būtiska Ziemeļu un Baltijas valstu sadarbība un attīstība. Jau tagad redzam praktisku sadarbību enerģētikas, transporta un militārā jomā. Mēs turpināsim ciešu koordināciju Eiropas Savienības

jautājumos.

Esmu gandarīts, ka aizvadītajos gados ir nostiprinājies politiskais dialogs ar Beniluksa un Višegradas valstīm.

Latvijas stratēģiskais partneris un sabiedrotais Eiropā ir Vācija, jo mūs vieno ne tikai vēsturiskās saites, bet arī ciešs politiskais un ekonomiskais dialogs, kopīgas intereses un skats uz daudziem jautājumiem Eiropas un reģionālajā kontekstā.

Polija ir mūsu sabiedrotais drošības un daudzos Eiropas ārpolitikas jautājumos, mums ir izveidojusies laba sadarbība aizstāvēt, mūsu kopīgās drošības intereses. Mēs to turpināsim arī šogad!

Godātie deputāti!

Ārlietu dienesta fokusā arī 2017. gadā ir praktiskais atbalsts Latvijas uzņēmējiem, īpaši transporta un loģistikas, pārtikas rūpniecības, informācijas un komunikāciju tehnoloģiju, farmācijas, kokrūpniecības, tūrisma un augstākās izglītības eksporta nozarēs.

Latvijas uzņēmēji piedāvā kvalitatīvu produkciju un pakalpojumus, un mēs ar to lepojamies, taču ir jāsaprot, ka mēs konkurējam ar mūsu kaimiņiem, un tāpēc pastāvīgi jāstrādā pie labākā piedāvājuma. Tas ir sevišķi aktuāli transporta un loģistikas nozarēs. Vēlos arī uzsvērt, ka tirgu atvēršana un apgūšana jābalsta uz uzņēmēju konkrētu vajadzību un interešu formulēšanu.

Nebūs iespējams panākt Latvijas ekonomikas straujāku izaugsmi tikai ar ārlietu dienesta un pieredzējušo diplomātu spēkiem. Diplomāti reprezentē mūsu valsti ārpusē. Bet tās biznesa un investīciju vidi veido šeit pieņemtie vai nepieņemtie lēmumi, šeit īstenotās vai līdz galam nenovestās reformas.

Latvijas konkurētspēja nav iespējama bez mājas darbu izpildes. Investīciju piesaistei būtiski ir aktīvi turpināt nepieciešamās reformas maksātspējas jomā, pilnveidot tieslietu sistēmu, straujāk virzīties uz priekšu ar e-pārvaldes attīstību. Tāpat arī augstākās izglītības kvalitātei un inovāciju spējai ir milzu ietekme.

Ārlietu dienests darīs savu darbu. Arī vēl vairāk un aktīvāk strādājot ar ārējās tirdzniecības un investīciju piesaistes jautājumiem. Investīciju piesaisti un noturēšanu ietekmē ne tikai ģeopolitika, bet arī augstākminētie faktori.

Šogad galvenais uzsvars tiks likts uz tradicionālajiem tirgiem Baltijas jūras reģionā, kā arī strauji augošajiem eksporta tirgiem Ziemeļamerikā, Ķīnā, Indijā, Japānā, Līča valstīs un Dienvidaustrumāzijā.

Godātie deputāti!

Latvija vienmēr ir iestājusies par līdzsvarotu Eiropas Savienības un kaimiņu politiku. 2017. gada nogalē Briselē notiks kārtējais Austrumu partnerības samits, kurā Eiropas Savienība atkārtoti apliecinās Austrumu partnerības nozīmi Eiropas Savienības ārpolitikā un sniegs atbalstu valstīm, kuras ir noslēgušas Asociācijas līgumus – Ukrainai, Moldovai un Gruzijai.

Šogad beidzot ir jāievieš īstermiņa vīzu atcelšana Gruzijai un Ukrainai ieceļošanai Šengenas zonā.

Mēs redzam iespēju veidot konstruktīvas attiecības ar mūsu kaimiņvalsti Baltkrieviju, kā arī Armēniju un Azerbaidžānu, balstoties uz šo valstu definētajām interesēm un vēlmēm un Eiropas Savienības principiem. Mēs stingri iestājamies par Austrumu partnerības valstu teritoriālo nedalāmību un tiesībām pašām izvēlēties savu likteni.

Dāmas un kungji!

Krievija ir un būs mūsu kaimiņš. Mēs nevarēsim uzlabot mūsu divpusējās attiecības, ja starptautiskajā politikā Krievija darbosies no spēka pozīcijām un pārkāps starptautisko tiesību principus. Tāpēc mūs īpaši sarūgtina progresa trūkums Minskas vienošanās izpildē, kas neļauj risināt radušos konfliktus reģionā un tādā veidā ierobežo tālāku attiecību attīstību. Būtiski ir veicināt dialogu ar Krievijas pilsonisko sabiedrību un atmaskot Krievijas propagandas nepatiesību.

Latvija turpinās sadarboties ar Krieviju arī tajās jomās, kur sakrīt abpusējas intereses: esam pabeiguši robežas demarkāciju, noslēguši finanšu līgumus par pārrobežu sadarbību, cieši sadarbojamies robežapsardzības un muitas jomās. Tuvākajā laikā notiks Starpvaldību komisijas sēde.

Godātie deputāti un cienījamās deputātes!

Mūsu diaspora ir visā pasaulē – vairāk nekā 120 valstīs dzīvo ap 370 tūkstošiem Latvijas diasporas pārstāvju! Tieši mūsu tautieši ārvalstīs veido pirmo priekšstatu par Latviju. Tā diasporas daļa, kura joprojām uztur saikni ar Latviju, daudzviet ir nostiprinājusies jaunajā mītņes zemē. Latvijas diaspora aktīvi veido un piedalās šo valstu ekonomiskajā un kultūras dzīvē. Viņi ir veiksmīgi uzņēmēji, strādā medicīnā, lauksaimniecībā vai starptautiskajās institūcijās. Pasniedz skolās un augstskolās, uzrāda izcilus rezultātus sportā un kultūrā. Daudzi aizbraukušie sniedz būtisku finansiālu atbalstu saviem tuvajiem Latvijā.

Latvijas diaspora un tās organizācijas ir Latvijas stiprais pamats un arī mūsu valsts drošības pamats. Saiknes stiprināšana starp Latvijas valsti un diasporu ir vitāli svarīga un šo saikni no valsts puses ir patstāvīgi jāatbalsta. Vēlos pateikties mūsu diasporai un visām Latvijas diasporas organizācijām par līdzšinējo aktīvo darbu pasaulē. Aicinu arī turpmāk kopīgiem spēkiem visā pasaulē aizstāvēt Latvijas politiskās un ekonomiskās intereses.

Tuvojas mūsu valsts – Latvijas, simtgade. Neatkarīgi, cik tuvu vai tālu šobrīd esam no Latvijas, mūsu valsts simtgades svinības nav iedomājamas bez mums pašiem. Un mēs ikviens varam sagādāt dāvanu mūsu valstij – paveikt konkrētas un praktiskas lietas, kas veicina Latvijas tautsaimniecību, konkurētspēju un atpazīstamību pasaulē. Svinēsim mūsu valsts simtgadi Latvijā un pasaulē – ar darbiem un katru dienu!

Dāmas un kungi!

Neatkarīga valsts ir milzīga privilēģija, atbildība un neatlaidīgs darbs, lai to saglabātu un attīstītu. Daudzas lietas, kas šķita pašsaprotamas, tādās vairs nav.

Mūsu laikmets uzliek īpašu atbildību par lēmumiem, kuri ietekmē katra indivīda ikdienas dzīvi. Tieši katra indivīda, starptautisko organizāciju un nacionālo valstu politiķu rīcība un lēmumi noteiks, kādā pasaulē dzīvosim šodien, rīt un turpmākos gadus.

Mums tas ir jāatceras, lemjot par iekšējo un ārējo politiku!

Paldies par uzmanību!

 [Ārlietu ministra ikgadējais ziņojums par paveikto un iecerēto darbību valsts ārpolitikā un Eiropas Savienības jautājumos 2016. gadā](https://www.mfa.gov.lv/lv/jaunums/arlietu-ministra-edgara-rinkevica-uzruna-saeimas-arpolitikas-debates-2017-gada-26-janvari)

<https://www.mfa.gov.lv/lv/jaunums/arlietu-ministra-edgara-rinkevica-uzruna-saeimas-arpolitikas-debates-2017-gada-26-janvari>